

Assessment of Clinical Education (AssCE), avancerad nivå – för användning i specialistutbildningars verksamhetsförlagda delar

Syftet med AssCE-formuläret på avancerad nivå är att det skall vara ett hjälpmedel och utgöra stöd i bedömningen av studenters professionella utveckling under verksamhetsförlagd utbildning. AssCE-formuläret har ett generellt innehåll och kan användas för specialistutbildningar med olika inriktningar. Varje kurs som innehåller verksamhetsförlagd utbildning har specifika lärandemål formulerade i kursplanen som skall följas upp, examineras och betygsätts. AssCE-formuläret används då som ett hjälpmedel för att ta ställning till i vilken utsträckning studenten utvecklas och uppnår kursplanens specifika lärandemål i de verksamhetsförlagda utbildningsdelarna.

Bedömningsformuläret AssCE

AssCE-formuläret utgår från olika styrdokument som högskolelag (SFS1992:1434) och högskoleförordningens beskrivna mål för specialistsjuksköterskeexamen med olika inriktningar (SFS 1993:100). De 21 faktorerna i formuläret är grupperade i fem områden och exemplifierar hur lärandemålen i respektive kurs kan omsättas i omvårdnadsarbetet. Lärandemål är ofta mer övergripande beskrivna och mångdimensionella och AssCE-formulärets innehåll kan utgöra ett stöd för att exemplifiera och göra lärandemålen mer tydliga och konkreta.

Varje faktor i AssCE-formuläret har ett beskrivet innehåll utformat som bedömningskriterier i relation till *God måluppfyllelse* och *Mycket god måluppfyllelse*. Innehållet skall ses som exempel. På utbildningsplatser inom olika specialiteter och verksamheter i hälso- och sjukvården finns otaliga andra exempel, som också kan lyftas fram av handledare och lärare. I beskrivningen av *Mycket god måluppfyllelse* finns förstärkningsord inlagda, t.ex. övertygande, framstående och särskild förmåga. Syftet med förstärkningsorden är att studenterna ska få en så tydlig och nyanserad återkoppling som möjligt.

Bedömningen görs i enlighet med hur väl studenten uppfyllt målen för respektive faktor. Beroende på vilka lärandemålen är i en enskild kurs kan faktorerna i formuläret därför bli olika betonade och betydelsefulla. Till hjälp för gradering av studentens utveckling inom varje faktor finns en skala med markeringar på en linje. Halvtidsdiskussion med genomgång av varje faktor skall alltid genomföras och markeras på skalan. Vid avslutande bedömningsdiskussion skall varje faktor diskuteras och bedömas med ett kryss på skalan. För varje faktor finns dessutom utrymme att kommentera. Ange om kommentarerna skrivs i samband med halvtidsdiskussion (HD) eller i samband med den avslutande bedömningsdiskussionen (AB). Om student eller handledare vid halvtidsdiskussion eller avslutande bedömningsdiskussion anser att *God måluppfyllelse* inte är uppnådd för någon faktor skall anledningen alltid kommenteras.

Att en bedömning sker av studenters kunskaper och förståelse, färdigheter och förmågor, värderingsförmågor och förhållningssätt, de områden som utbildningen skall utveckla, är ett ansvar som gäller både studenter, handledare och lärare. För att studenten skall få möjlighet att utveckla alla dessa områden krävs planering och uppföljning. Varje verksamhetsförlagd utbildningsperiod skall ha en struktur med planeringssamtal, avstämning vid halva utbildningsperioden och en avslutande bedömningsdiskussion.

Planeringssamtal

Då utbildningsperioden börjar skall student och handledare ha ett samtal där studentens kunskaper, tidigare erfarenheter och förväntningar diskuteras och handledaren presenterar samtidigt sin planering och förväntningar inför utbildningsperioden. Samtalet skall leda till en övergripande planering av hur studenten skall nå målen för utbildningsperioden. Faktorerna i AssCE-formuläret tillsammans med lärandemålen i kursplanen kan användas som grund.

Under utbildningsperioden

Den verksamhetsförlagda utbildningen skall sedan präglas av dialog mellan handledare och student om studentens utveckling. Dialogen skall vara en naturlig del i handledningen och studenterna skall återkommande och ofta få återkoppling på sina prestationer. Återkoppling är en

förutsättning för fortsatt utveckling och en möjlighet för de studenter som behöver mera träning inom vissa områden att bli medvetna om detta.

Halvtidsdiskussion

Tid för halvtidsdiskussion planeras i förväg. Erfarenheten visar att det behövs ca 45-60 minuter.

Studenten skall förbereda bedömningen genom att göra en självskattning i eget AssCE-formulär. Som förberedelse för samtalen skall studenten skriva ner exempel på situationer som stödjer den egna skattningen.

Handledaren skall förbereda samtalet genom att markera för varje faktor i ett eget AssCE-formulär. I handledarens förberedelse ingår också att samla information och synpunkter från kolleger som haft kontakt med och handlett studenten i olika situationer under utbildningsperioden.

Studenten skall ha och ta en mycket aktiv roll i diskussionen och samtalet ska utgå från studentens egen självskattning. Samtalet kan handla om en eller flera konkreta situationer som kan relateras till faktorerna och bedömningskriterierna. Handledaren ger sina kommentarer och anknyter till konkreta situationer, men först efter studentens beskrivning och synpunkter. Studenten har också ansvar för att ge en teoretisk anknytning av situationerna och kunna relatera till läst litteratur.

Den kliniska läraren (dvs. den examinerande läraren) bidrar med frågor och exempel i diskussionen och påverkar innehållet, så att bedömningen också blir ett lärotillfälle. Läraren har det yttersta ansvaret för genomförandet av bedömningen och att kraven sätts i nivå med var i utbildningen studenten befinner sig och i relation till kursplanens lärandemål. Halvtidsdiskussionen sammanfattas av handledare eller lärare på AssCE-formuläret sista sida. Studentens styrkor och områden där studenten rekommenderas mera träning relaterat till lärandemålen skall göras tydligt för studenten. Sammanfattningen undertecknas.

Avslutande bedömningsdiskussion

Den avslutande bedömningsdiskussionen förbereds och genomförs på samma sätt som halvtidsdiskussionen. Halvtidsdiskussionen används som utgångspunkt. Samtalet sammanfattas i en bedömning som dokumenteras i bedömningsformuläret och deltagarna undertecknar. En avslutande bedömningsdiskussion kan, då lärare deltar, vara en muntlig examination och diskussionen med stöd av AssCE-formuläret kan utgöra ett underlag till studentens betyg. Läraren har ansvar för att avgöra betyg med handledarens synpunkter som underlag (Universitetskanslersämbetet, 2017).

Följande publikationer innehåller studier av bedömningsformuläret AssCE

Vae, KJ., Engström, M., Mårtensson, G., & Löfmark, A. (2018). Nursing students' and preceptors' experience of assessment during clinical practice: A multilevel repeated-interview study of student–preceptor dyad. *Nurse Education in Practice*, 30, 13-19.

Engström, M., Löfmark, A., Vae, KJ., & Mårtensson, G. (2017). Nursing students' perceptions of using the Clinical Education Assessment tool AssCE and their overall perceptions of the clinical learning environment - A cross-sectional correlational study. *Nurse Education Today*, 22 (51). 63-67.

Löfmark, A., & Mårtensson, G. (2017). Validation of the tool assessment of clinical education (AssCE): a study using Delphi method and clinical experts. *Nurse Education Today*, 50, 82–86.

Övrig litteratur

Högskoleförordningen (SFS 1993:100 ändrad 2018:1503) Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Högskolelag (SFS 1992:1434). Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Universitetskanslersämbetet (2017). *Rättssäker examination*. Tredje upplagan. Universitetskanslersämbetet.